

Domeniul ARHITECTURĂ

TEZĂ DE DOCTORAT

- REZUMAT -

PALIMPSEST URBAN

EVOLUȚIA SPAȚIULUI CONSTRUIT ZĂLĂUAN ȘI ARHITECTURI

REFERENȚIALE

Student-doctorand:
Alexandra CUIBUȘ
(căs. VANCEA)

Conducător științific:
Prof. Dr. Habil. Arh. Mihaela
Ioana Maria AGACHI

Comisia de evaluare a tezei de doctorat:

Președinte:

Prof. Dr. Ing. **Doina PÎSLĂ** - Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca;

Conducător științific:

Prof. Dr. Habil. Arh. **Mihaela Ioana Maria AGACHI** - Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca;

Referenți:

- Prof. Dr. Arh. **Florin MACHEDON** - Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”;

- Prof. Dr. Habil. Arh. **Iuliana CIOTOIU** - Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”;

- Conf. Dr.Arh. **Octav Silviu OLANESCU** - Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca.

- Cluj-Napoca -
2024

CUPRINS

ABREVIERI.....	9
1.INTRODUCERE	11
1.1. Glosar de termeni	15
1.2. Bibliografie comentată	18
1.2.1. Surse bibliografice specifice oraşului Zalău şi împrejurimilor.....	18
1.2.2. Baze de date online.....	20
1.2.3. Surse bibliografice – cadru teoretic	21
1.2.4. Surse din arhive	23
1.3. Ipoteza de lucru	25
1.4. Obiectivele cercetării	27
1.4.1. Analiza istorică a evoluţiei urbane	27
1.4.2. Documentarea schimbărilor în structura ţesutului urban.....	27
1.4.3. Reconstituirea şi documentarea faţadelor clădirilor istorice demolate	28
1.4.4. Înţelegerea dinamicii urbane şi arhitecturale şi evaluarea impactului intervenţiilor urbanistice.....	28
1.4.5. Integrarea cercetării istorice cu planificarea urbană.	29
1.5. Metodologie generală	30
1.6. Structura tezei	33
2. ASPECTE GEOGRAFICE, ISTORICE, ECONOMICE SPECIFICE.....	37
2.1. Aspecte geografice – poziţie, relief, mediu specific.....	38
2.1.1. Poziţia în teritoriu.....	40
2.1.2. Elemente geografice determinante	42
2.2. Toponimii	46
2.3. Evoluţia istorică şi rolul în teritoriu – funcţii urbane	49
2.3.1. Neolitic – epoca bronzului – epoca fierului.....	49
2.3.2. Epoca romană.....	50
2.3.3. Evul Mediu timpuriu	54
2.3.4. Secolul al XII-lea –sec. al XV-lea.....	54
2.3.5. Secolul al XVI-lea –sec. al XVII-lea	56
2.3.6. Secolul al XVIII-lea – mijlocul sec. al XIX-lea.....	58
2.3.7. A doua jumătate a secolului al XIX-lea	61
2.3.8. Prima jumătate a secolului al XX-lea	63
2.3.9. A doua jumătate a secolului al XX-lea.....	64
2.3.10. Zalăul secolului al XXI-lea.....	66
2.4. Aspecte economice în timp – de la târg la oraş industrial.....	67
2.4.1. Pomicultura, agricultura şi viticultura.....	67
2.4.2. Drumul sării	68

2.4.3. Fierari, armurieri, tinichigii.....	68
2.4.4. Meșteșugari	69
2.4.5. Privilegii dobândite de-a lungul timpului.....	69
2.4.6. Dezvoltarea industriei.....	70
2.5. Statistici ale populației.....	71
2.6. Concluzii	72
3. EVOLUȚIA FORMEI URBANE.....	75
3.1. Secolul al XVIII-lea	78
3.2. Secolul al XIX-lea	84
3.3. Secolul al XX-lea – prima jumătate	90
3.4. Secolul al XX-lea – a doua jumătate.....	96
3.5. Zalăul în secolul al XXI-lea	105
3.6. Concluzii	107
4. ZONA CENTRALĂ - ȚESUTURI URBANE ȘI ARHITECTURI REFERENȚIALE – TRECUT ȘI PREZENT	113
4.1. Zona centrală – evoluția țăesuturilor urbane.....	115
4.2. Piața Iuliu Maniu	119
4.2.1. Evoluția pieței.....	120
4.2.2. Evoluția frontului vestic al pieței	126
4.2.3. Evoluția frontului sudic al pieței	137
4.2.4. Evoluția frontului estic al pieței	149
4.2.5. Evoluția frontului nordic al pieței.....	153
4.2.6. Concluzii	161
4.3. Fosta stradă 30 Decembrie/actualul bulevard – Frontul estic.....	162
4.3.1. Evoluția țesutului urban.....	162
4.3.2. Evoluția frontului străzii	162
4.3.3. Concluzii	168
4.4. Insula aferentă ansamblului „Piața Libertății”	170
4.4.1. Evoluția țesutului urban.....	170
4.4.2. Vechiul front adiacent Pieței Iuliu Maniu	173
4.4.3. Vechiul front adiacent străzii 30 Decembrie	180
4.4.4. Vechiul front adiacent străzii Unirii.....	190
4.4.5. Noile ansambluri ale insulei urbane	204
4.4.6. Concluzii	208
4.5. Strada Unirii – frontul vestic.....	211
4.5.1. Evoluția țesutului urban	211
4.5.2. Evoluția frontului vestic al străzii.....	214

4.5.3. Concluzii	218
4.6. Piața Unirii și Piața 1 Decembrie 1918.....	222
4.6.1. Piața Unirii	222
4.6.1.1. Vechiul front vestic al pieței.....	225
4.6.1.2. Vechiul frontului nordic al pieței	232
4.6.1.3. Vechiul ansamblu de clădiri ale străzii 30 Decembrie.....	236
4.6.2. Piața 1 Decembrie 1918 și inserțiile anilor 70	243
4.6.3. Concluzii	250
5. STRĂZILE PRINCIPALE - ȚESUTURI URBANE ȘI ARHITECTURI REFERENȚIALE – TRECUT ȘI PREZENT	251
5.1. Strada Gheorghe Doja nord.....	252
5.1.1. Evoluția țesutului urban.....	252
5.1.2. Evoluția frontului vestic	255
5.1.3. Evoluția frontului estic.....	259
5.1.4. Concluzii	265
5.2. Strada Corneliu Coposu	266
5.2.1. Evoluția țesutului urban.....	266
5.2.2. Evoluția frontului sudic	268
5.2.3. Concluzii	278
5.3. Fosta stradă Gheorghe Doja – actualul bd. Mihai Viteazul – Cartierul central...	279
5.3.1. Evoluția țesutului urban.....	279
5.3.2. Evoluția frontului vestic	282
5.3.3. Concluzii	290
6. CARTIERE DIN VECHIUL PERIMETRU CONSTRUIT AL ORAȘULUI	291
6.1. Strada 22 Decembrie 1989 – evoluția țesutului urban.....	292
6.2. Strada Olarilor – evoluția țesutului urban.....	296
6.3. Cartierul Brădet – evoluția țesutului urban.....	298
6.4. Cartierul Stadion – evoluția țesutului urban	300
6.5. Cartierele Simion Bărnuțiu și Păcii	302
6.6. Concluzii	305
7. CONCLUZII GENERALE	307
7.1. Rezultate.....	309
7.1.1. Originalitatea și contribuțiile inovative ale tezei.....	309
7.1.2. Diseminare.....	312
7.2. Direcții viitoare de cercetare.....	313
REFERINȚE	315

INTRODUCERE

Studiul istoriei și evoluției spațiului urban construit este esențial pentru înțelegerea structurii actuale a orașului și identificarea tendințelor de dezvoltare. Analiza acestor aspecte permite evidențierea elementelor definitorii care au contribuit la formarea identității locale. Intervențiile de arhitectură și urbanism care nu țin cont de trecutul istoric al unei localități pot afecta negativ spațiul construit și viața urbană, atât din punct de vedere estetic, cât și funcțional. De aceea, o cercetare riguroasă a istoriei orașului reprezintă fundamentul necesar pentru formularea propunerilor viitoare de dezvoltare.

Evoluția spațiului construit este un subiect de mare actualitate și interes în domeniul arhitecturii. După cum afirma Aldo Rossi în „L'architettura della città”, arhitectura orașului nu se referă doar la imaginea vizibilă și ansamblul arhitectural, ci la construirea orașului în timp. Astfel, pentru a înțelege prezentul și pentru a aborda viitorul, este imperativ să ne cunoaștem trecutul.

Conceptul de **"palimpsest"** (*Scriere (veche) greu lizibilă datorită ștersăturilor și corecturilor* – Dicționarul explicativ al limbii române), utilizat în istoria și cultura urbană, simbolizează stratificarea culturală și istorică a unei zone sau a unui monument. În arhitectură și urbanism, acest concept ajută la înțelegerea evoluției orașelor și a adaptării acestora la schimbările sociale, economice și politice. Cunoașterea originii unei așezări și a factorilor care au influențat dezvoltarea acesteia este esențială în procesul de planificare urbană. Orașele reflectă, prin aspectul lor, viața socială, economică și politică din diverse perioade istorice, precum și condițiile naturale și arhitectura existentă. Acestea exprimă caracterul epocii în care au fost create și dezvoltate, fiind rezultatul diferitelor etape de formare. Istoria și diversitatea conferă specificitate și identitate locală, acestea fiind elemente esențiale în dezvoltarea urbană.

În cazul Zalăului, orașul meu natal, care face subiectul tezei de doctorat, această legătură profundă cu trecutul este accentuată. Zalăul a fost martorul multor transformări, mai ales în urma sistematizării din a doua jumătate a secolului al XX-lea, care a dus atât la dispariția unei mari părți din patrimoniul său construit, dar și la schimbarea sau chiar ștergerea țesuturilor urbane aferente perioadelor anterioare. Această pierdere a elementelor istorice valoroase subliniază și mai mult necesitatea de a ne cunoaște trecutul printr-o analiză atentă a evoluției planurilor urbanistice. Prin analizarea acestor transformări, putem înțelege mai bine procesele care au modelat orașul și putem identifica direcțiile viitoare de dezvoltare care să respecte și să valorifice moștenirea istorică, de multe ori neglijată.

Prin acest studiu, urmăresc nu doar să aduc o contribuție academică semnificativă, dar și să ofer o perspectivă personală asupra unui oraș care mi-a fost și îmi este foarte drag. Înțelegerea evoluției urbanistice a Zalăului și conservarea memoriei sale arhitecturale sunt esențiale pentru a asigura o dezvoltare durabilă și armonioasă, care să îmbine trecutul cu viitorul într-un mod coerent și respectuos față de identitatea locală. Această abordare nu este doar o necesitate academică, ci și o datorie față de comunitatea urbană în care am crescut și de care sunt profund atașată.

Cercetarea vizează în mod special devenirea și evoluția așezării, examinând schimbările survenite în forma urbană, țesutul urban, și evoluția spațiilor și insulelor urbane, observând modul în care spațiile publice și private au evoluat pentru a răspunde necesităților contemporane. Restructurarea și reconversia insulelor urbane, precum și evoluția spațiului construit, vor fi analizate în contextul proceselor istorice de urbanizare și sistematizare.

Prin compararea datelor ilustrate se obține o imagine mai completă și coerentă a planurilor și evoluției orașului, oferind o mai bună înțelegere a istoriei sale urbane și a

dezvoltării sale în timp. Aceasta analiză detaliată permite identificarea factorilor care au influențat configurarea urbană a orașului Zalău, facilitând astfel formularea unor propuneri informate pentru viitoarele intervenții de dezvoltare spațială. În acest mod, studiile contribuie la valorificarea patrimoniului cultural și istoric al orașului, asigurând o planificare sustenabilă și o evoluție armonioasă a spațiului urban, în concordanță cu nevoile și aspirațiile comunității locale.

IPOTEZA DE LUCRU

Studiul detaliat al istoriei și dezvoltării spațiului urban construit al Zalăului are drept scop înțelegerea profundă a evoluțiilor în timp ale acestuia, identificând tendințele generale de dezvoltare și elementele definitorii care au contribuit la formarea identității locale. În contextul intervențiilor arhitecturale și urbanistice, este necesar să se țină cont de trecutul istoric al localității pentru a evita impactul negativ asupra spațiului construit și vieții urbane, atât din punct de vedere estetic, cât și funcțional. Studiarea detaliată a orașului reprezintă fundamentul necesar pentru formularea propunerilor de dezvoltare viitoare.

În procesul de dezvoltare a localităților, înțelegerea originilor unei așezări este esențială, atât dintr-o perspectivă practică, cât și teoretică. Acest demers necesită o abordare care implică studiul aprofundat al culturii, capacităților de dezvoltare și a condițiilor care au influențat viața comunității în diferite perioade istorice. Este necesară evaluarea atentă a factorilor sociali, economici și naturali care contribuie la viabilitatea unei așezări, indiferent dacă aceasta este rurală sau urbană, veche sau nouă. Aceste analize sunt fundamentale pentru a orienta dezvoltarea viitoare în mod sustenabil și bine informat.

Aspectul unui oraș poate fi analizat ca o oglindă a vieții sociale din diverse perioade istorice, reflectând evoluțiile economice și politice ale comunității, precum și condițiile concrete de loc și caracteristicile arhitecturale predominante. Acesta oferă indicii despre importanța economică și politică a orașului în anumite epoci, dar și despre modul în care mediul natural și structurile arhitecturale existente au influențat dezvoltarea urbană. Prin urmare, orașul poate fi văzut ca o expresie a caracterului specific fiecărei epoci istorice, în procesul său de creare și transformare. Analiza aspectului orașului oferă o înțelegere complexă a dinamicii sociale și economice din trecut, evidențiind etapele semnificative ale formării și dezvoltării sale.

Henri Lefebvre subliniază importanța privirii spațiului ca o realitate socială, compusă dintr-un set complex de relații și forme. Analiza istorică a unui spațiu urban trebuie să ia în considerare nu doar spațiile reprezentative, ci și reprezentările acestora, precum și inter-relațiile dintre ele.

Studiarea vieții urbane și a interacțiunii acesteia cu mediul fizic poate oferi informații valoroase chiar și din cele mai banale colțuri de stradă, indiferent de locație. Aceasta subliniază necesitatea unei înțelegeri detaliate a spațiilor urbane și a modului în care acestea evoluează, pentru a facilita dezvoltarea urbană sustenabilă și coerentă. Prin combinarea abordărilor istorice cu analiza detaliată a elementelor arhitecturale și urbanistice, se poate obține o imagine completă și coerentă a dezvoltării urbane, sprijinind astfel formularea unor strategii eficiente de dezvoltare urbană care să reflecte atât patrimoniul cultural, cât și nevoile contemporane ale comunității.

Ca scop al cercetării, având în vedere dezvoltarea rapidă a spațiului urban construit din Zalău, este necesară o analiză amplă a formei, structurii și funcțiilor acestuia înainte de a implementa noi intervenții urbanistice. Această cercetare tematică trebuie să identifice elementele cheie ale morfologiei urbane, precum și factorii care au influențat evoluția acestui

spațiu construit. O astfel de abordare este necesară pentru a propune direcții viabile și sustenabile de dezvoltare a orașului Zalău.

Istoria orașului oferă exemple valoroase de soluții de succes care pot fi adaptate și aplicate în contextul actual. Trecutul servește drept un instrument esențial pentru a ghida viitorul, facilitând o dezvoltare urbană durabilă. Astfel, printr-o înțelegere aprofundată a evoluției spațiului construit și prin aplicarea lecțiilor învățate din istorie, putem asigura că dezvoltarea orașului Zalău se realizează într-un mod armonios și sustenabil, reflectând atât patrimoniul cultural, cât și nevoile moderne ale comunității, o comunitate cu vechi tradiții, reflectate în zestrea sa construită.

Această abordare integrată este necesară pentru a asigura continuitatea și coerența caracterului urban, conservând în același timp patrimoniul cultural și natural. Numai prin înțelegerea profundă a evoluției spațiului urban putem propune strategii de dezvoltare urbană care să răspundă atât nevoilor contemporane ale comunității, cât și cerințelor estetice și funcționale ale orașului modern.

OBIECTIVELE CERCETĂRII

Analiza istorică a evoluției urbane

Se urmărește investigarea detaliată a evoluției spațiului urban al orașului Zalău, de la origini până în prezent, prin analiza planurilor și documentelor cartografice. Aceasta include documentarea elementelor esențiale de morfologie urbană. Prin examinarea detaliată a elementelor morfologice ale spațiului construit, analizând evoluția acestora în timp și identificând factorii determinanți ai schimbărilor, cercetarea oferă o viziune mai profundă asupra problemelor existente, permițând identificarea soluțiilor viabile și durabile pentru dezvoltarea coerentă și armonioasă a orașului în viitor.

Charta de la Leipzig prevede ca propunerile de dezvoltare urbană să pună în valoare străzile, piețele și traseele ca elemente ale continuității cadrului urban, să creeze ambianțe urbane simbolice derivând din spiritul fiecărui loc și să conserve patrimoniul cultural și natural. Acest lucru este posibil doar prin înțelegerea culturii arhitecturale și urbane ca o sumă a aspectelor culturale, economice, tehnologice, sociale și ecologice specifice unei comunități în evoluție de-a lungul timpului.

Documentarea schimbărilor în structura țesutului urban

Acest obiectiv se concentrează pe documentarea și analizarea modificărilor în structura insulelor urbane, de la parcelările originale la cele actuale. Evaluarea impactului acestor schimbări asupra țesutului urban este necesară pentru a înțelege dinamica urbană și pentru a stabili soluții de dezvoltare sustenabile.

Studiul detaliat al istoriei spațiului construit oferă o perspectivă critică asupra problemelor și oportunităților prezente în țesutul urban. Aceasta ne permite să identificăm disfuncționalitățile existente și să le corectăm sau să le evităm în dezvoltările viitoare. Prin aceste studii, se pot maximiza oportunitățile și minimiza disfuncționalitățile de ordin practic, estetic și funcțional.

Reconstituirea și documentarea fațadelor clădirilor istorice demolate

Fațadele clădirilor demolate nu dispun de relevee în interiorul planurilor de arhivă, ca urmare, unul dintre obiectivele esențiale ale acestei teze este documentarea și transpunerea acestora în format grafic. Scopul este păstrarea memoriei imaginii vechi a orașului și asigurarea conservării ei grafice și în format digital pentru generațiile viitoare. Acest demers

se bazează pe ideea că, deși multe dintre aceste clădiri nu mai există fizic, ele continuă să trăiască prin intermediul fotografiilor vechi și al colecțiilor particulare. Reconstituirea fațadelor va permite nu doar conservarea grafică a patrimoniului arhitectural dispărut, ci și facilitarea cercetării și educației, promovarea identității locale și îmbunătățirea planificării urbane. În acest fel, documentarea fațadelor va contribui semnificativ la înțelegerea evoluției urbanistice și arhitecturale a orașului Zalău, oferind un cadru necesar pentru studiul și conservarea patrimoniului urban.

Prin reconstituirea fațadelor clădirilor demolate și realizarea de desfășurări stradale, cercetarea urmărește să păstreze memoria vizuală a acestor structuri istorice - o recitare a ștersăturilor și corecturilor operate în timp în spațiul construit

Înțelegerea dinamicii urbane și arhitecturale și evaluarea impactului intervențiilor urbanistice

Studierea modului în care intervențiile arhitecturale și urbanistice din diferite perioade istorice au influențat structura și funcționalitatea spațiului urban, precum și evaluarea efectelor acestor intervenții asupra coerenței estetice și funcționale a orașului, contribuie la înțelegerea proceselor de transformare urbană.

Identitatea și specificul local sunt profund influențate de istoria și evoluția unei comunități. De-a lungul secolelor, orașele au evoluat adaptându-se nevoilor societății, beneficiind de experiența acumulată și de o intuiție specific umană. În contextul procesului de industrializare și modernizare, acest patrimoniu cultural a fost adesea neglijat. Apariția urbanismului la scară largă, cu un ritm accelerat de dezvoltare, a condus la crearea unor medii urbane disfuncționale, care au ignorat adesea dimensiunea umană.

Integrarea cercetării istorice cu planificarea urbană

Utilizarea cunoștințelor istorice și culturale cercetate sprijină procesul de planificare urbană, asigurând integrarea informațiilor istorice în dezvoltarea viitoare a orașului, reflectând valorile și identitatea acestuia.

Noua Cartă de la Atena a introdus termenul de oraș coerent, care constă în elemente de coerență vizuală și fizică a construcțiilor, precum și coerență între funcțiunile urbane, rețelele de infrastructură și noile tehnologii de comunicare și informație. Lipsa de coerență în continuitatea evoluțiilor în timp, cauzată de dezvoltarea rapidă, afectează continuitatea caracterului spațiilor construite, identitatea și valoarea acestora.

Analizarea în profunzime a problemelor de estetică urbană ne permite să înțelegem mai bine evoluția orașelor și să identificăm echilibrul între elementele vechi și cele noi, precum și între componentele aflate într-o continuă transformare și cele stabile pe termen lung.

Este important să adoptăm noi concepte cu precauție, asigurându-ne că acestea se integrează armonios în contextul arhitectural existent. Tranziția de la un concept la altul trebuie să fie lină, utilizând forme de tranziție pentru a preveni discontinuitățile estetice

Prin atingerea acestor obiective, cercetarea își propune să ofere o bază solidă de cunoștințe care să sprijine formularea unor strategii de dezvoltare urbană sustenabile și coerente, a municipiului Zalău. Aceste strategii trebuie să respecte patrimoniul cultural al orașului și să răspundă nevoilor contemporane ale comunității sale. În plus, cercetarea își propune să contribuie la întocmirea unei baze de date centralizate a memoriei orașului, documentând și conservând în mod eficient istoria și evoluția acestuia pentru generațiile viitoare.

METODOLOGIE GENERALĂ

Studiul spațiului urban poate fi abordat prin analiza a trei dimensiuni esențiale: formă, structură și funcție. Fiecare dintre aceste dimensiuni oferă un cadru distinct pentru înțelegerea complexității spațiului construit. Analiza formei se concentrează pe aspectele specifice tramei stradale a orașului. Analiza structurii examinează organizarea și interconectarea elementelor spațiale ale componentelor orașului, iar analiza funcției se focalizează pe utilizarea și scopul spațiilor în răspuns la nevoile comunității.

Metodologia cercetării integrează aceste dimensiuni pentru a oferi o imagine coerentă a evoluției urbane din Zalău, utilizând o abordare pluridisciplinară și combinând perspective istorice, arhitecturale și urbanistice. Aceasta include metode precum analiza documentelor istorice, studii de arhivă, interpretări statistice și examinarea hărților și planurilor.

Cercetarea urmărește să documenteze și să înțeleagă elementele principale ale morfologiei urbane și factorii care au influențat evoluția spațiului construit. Integrarea cunoștințelor istorice în planificarea urbană este necesară pentru asigurarea unei dezvoltări sustenabile și coerente, adaptate nevoilor contemporane ale comunității.

Necesitatea unei abordări integrate

Cercetările existente privind evoluția orașului Zalău se concentrează în principal pe aspectele istorice și narrative, evidențiind evenimentele și contextul social care au influențat dezvoltarea sa. Deși aceste studii oferă o bază solidă de cunoaștere, ele sunt incomplete în absența unei baze desenate. Lipsa acestor elemente vizuale constituie o lacună semnificativă în înțelegerea deplină a transformărilor urbane, împiedicând realizarea unei imagini cuprinzătoare a evoluției structurii urbane și arhitecturale a Zalăului.

Pentru a depăși aceste limitări, am integrat analiza istorică și cea geografică cu reprezentările grafice detaliate. Aceasta include elaborarea planurilor urbane, reprezentări ale fațadelor clădirilor și alte elemente vizuale care să ilustreze evoluția în timp a orașului.

O abordare integrată oferă o imagine completă a Zalăului, evidențiind nu doar aspectele istorice și culturale, ci și modul în care acestea influențează dezvoltarea contemporană și viitoare a orașului. Combinând datele cercetărilor istorice cu reprezentările grafice de urbanism și arhitectură, documentarea vizuală detaliată a evoluției urbane va completa informațiile existente.

Utilizarea conceptului de palimpsest în acest context ajută la identificarea și conservarea elementelor istorice semnificative, integrându-le armonios în peisajul urban actual. Această metodă evidențiază posibilitatea de reconstituire a schimbărilor cadrului construit, adaptat în funcție de societatea urbană la nevoile sale specifice.

Schema metodologiei de analiză – tabel prelucrare date de către autor

Proces	Stabilire surse	Colectare informații	Procesare
Nr. crt.	Surse	Informație	Procesare
1.	Arhivele Primăriei Municipiului Zalău Arhivele Consiliului Județean Sălaj	- P.U.G. Zalău 2023, 2010, 1990; - Zone protejate; - Clădiri monument istoric; - Planuri de dezvoltare a localității; - Studii istorice; - Planuri de sistematizare ale orașului – ani '70 și '80; - Fișe ale imobilelor – întocmite în vederea demolării. - Imagini de arhivă.	Analiză, filtrare și centralizare. Realizarea planurilor de evoluție a localității - maparea planurilor orașului în perioade cheie din istorie. Transpunerea în format grafic a parcelarului localității în diverse perioade. Reconstituirea fațadelor clădirilor demolate – redare în format grafic. Identificarea impactului noilor inserții urbane și arhitecturale.

2.	Arhivele Române	- Planuri; - Imagini de arhivă; - Documentări urbanistice.	Analiză, filtrare și centralizare – consemnarea modului de viață al locuitorilor orașului în diverse perioade.
3.	Biblioteca - Cărți de specialitate și reviste	- Domeniul Arhitectură - Domeniul Urbanism - Domeniul Istorie - Domeniul Geografie	Bază teoretică - analiză, filtrare și centralizare.
4.	Colecții private	- Fotografii; - Vederi.	Analiză, filtrare și centralizare – consemnarea modului de viață al locuitorilor orașului în diverse perioade. Reconstituirea fațadelor clădirilor demolate.
5.	Presa vremii	- Articole din arhive; - Articole din perioada contemporană.	Analiză, filtrare și centralizare – consemnarea modului de viață al locuitorilor în diverse perioade.
6.	Site-uri web	- Arhive digitale –hărți și planuri; - Arhive digitale – imagini; - Articole științifice; - Articole presă.	Analiză, filtrare și centralizare. Maparea planurilor orașului în perioade cheie din istorie – redare în format grafic a evoluției în plan a localității și a construcțiilor.
7.	Interviuri și discuții	- Administrație; - Istorici și geografi; - Locuitori ai orașului.	Culegere mărturii cu privire la particularitățile urbanistice, arhitecturale și sociale ale Zalăului de-a lungul timpului și transpunerea acestora în format scris sau desenat. Consemnarea modului de viață al locuitorilor în diverse perioade.

Conceptul de Palimpsest

Pentru a transpune cât mai clar evoluția urbanistică și arhitecturală a Zalăului, am aplicat abordarea analitică de „palimpsest”, care a permis observarea suprapunerilor temporale și spațiale ale dezvoltării urbane. Aplicat în domeniul arhitecturii și urbanismului, acest concept simbolizează stratificarea culturală și istorică a orașului.

Suprapunerea planurilor istorice și contemporane, precum și compararea fronturilor stradale trecute și existente, evidențiază modul în care orașul s-a adaptat la schimbările sociale, economice și politice de-a lungul timpului, oferind informații relevante despre dezvoltarea culturală, urbană și arhitecturală a localității.

Utilizarea conceptului de palimpsest în acest context ajută la identificarea și conservarea elementelor istorice semnificative, integrându-le armonios în peisajul urban actual. Această metodă nu doar respectă identitatea locală și moștenirea culturală, dar contribuie și la o planificare urbanistică sustenabilă, îmbogățind astfel experiența urbană și promovând un dialog continuu între trecut și prezent.

STRUCTURA TEZEI

Această secțiune oferă o descriere detaliată a structurii tezei, explicând abordările și metodele utilizate în fiecare capitol pentru a atinge obiectivele cercetării și a răspunde ipotezelor de lucru formulate.

Capitolul 1 – „Introducere” - oferă o prezentare generală a temei de cercetare, explicând contextul, relevanța și scopul studiului. Glosarul de termeni servește la clarificarea semnificațiilor expresiilor specifice utilizate în cadrul studiului, iar bibliografia comentată reflectă literatura de specialitate consultată.

În această secțiune este stabilit cadrul teoretic și metodologic al tezei, ipoteza de lucru și definirea clară a obiectivelor cercetării. Metodologia este detaliată prin tehnicile pe care le-am utilizat în procesul de cercetare pentru a colecta și analiza datele despre evoluția urbană și arhitecturală a orașului Zalău.

Această structură inițială pune bazele discuțiilor detaliate care urmează în capitolele tezei, complexitatea analizei urbane și arhitecturale a orașului Zalău

Capitolul 2 – „Aspecte Geografice, istorice, economice specifice” - abordează aspecte geografice, istorice, economice specifice, aducând în prim-plan contextul necesar pentru înțelegerea formării așezării și a funcției acesteia în teritoriu de-a lungul timpului.

Este descris și ilustrat prin planuri relevante contextul geografic care a facilitat formarea și dezvoltarea așezării, accentuând rolul poziției geografice și particularitățile teritoriale în configurarea formei urbane. Este explorată toponimia locală, reflectând conexiunile între denumirea așezării și spațiul geografic, resursele oferite de acesta, precum și rolul în teritoriu.

Capitolul analizează evoluția istorică și funcțiile teritoriale ale orașului, prin descrierea și ilustrarea contextului istoric folosind ca bază hărți istorice relevante. Deși orașul a fost prădat de mai multe ori, datorită poziției sale strategice și a ocupațiilor locuitorilor descrise, a reușit să își continue evoluția.

În ceea ce privește aspectele economice, capitolul tratează ocupațiile tradiționale ale locuitorilor și modul în care acestea au susținut dezvoltarea inițială a orașului ca târg. Ulterior, se analizează tranziția economică importantă de la un centru comercial la un oraș industrial, marcând o etapă decisivă în modernizarea și extinderea urbană. Această perspectivă multidimensională asupra aspectelor geografice, istorice și economice subliniază rolul acestora în configurarea identității și structurii urbane actuale a Zalăului.

Capitolul 3 – „Evoluția formei urbane” - reconstituie evoluția formei urbane a Zalăului de-a lungul secolelor, de la secolul al XVIII-lea până în prezent. Sunt prezentate transformările majore și influențele asupra structurii urbane, analizându-se fiecare perioadă istorică în parte.

Sunt analizate și prelucrate vechile planuri și ridicări topografice, pentru a ilustra aspectele relevante evoluției în plan. Aceste documente au fost transpuse în format grafic de către autor prin realizarea de planuri pentru fiecare perioadă, cu evidențierea la scară a perimetrului construit, a străzilor, văilor, insulelor, parcelărilor, folosinței terenurilor, construcțiilor, și a obiectivelor urbane relevante fiecărei perioade.

Centralizarea, prelucrarea și transpunerea în format grafic de către autor a acestor planuri este un demers nou care facilitează înțelegerea și analiza evoluției formei urbane.

Concluziile subliniază continuitatea și schimbările în dezvoltarea urbană prin prezentarea unor imagini comparative de evoluție în timp a formei urbane a orașului Zalău, precum și a unui plan care ilustrează evoluția tramei stradale, toate acestea fiind realizate de către autor.

În capitolele 4 și 5 este prezentată evoluția ȣesuturilor urbane ale zonei centrale și cele adiacente străzilor principale, precum și evoluția fronturilor acestora.

Evoluția ȣesuturilor urbane este ilustrată prin detalierea planurilor de parcelare transpuse grafic de către autor în baza documentelor de arhivă. Sunt comparate planurile aferente începutului sau mijlocului secolului al XX-lea cu cele actuale, prin ilustrarea modificărilor apărute în ȣesutul urban, clădirile demolate, clădirile păstrate, precum și noile inserȣii.

Fațadele clădirilor demolate sunt transpuse în format grafic de către autor, prin reconstituirea lor după fotografiile de epocă și fișe ale imobilelor întocmite în vederea demolărilor din perioada anilor 1970-1990, regăsite în arhivele primăriei.

Fațadele clădirilor monument istoric, care aparțin fronturilor piețelor și străzilor discutate, sunt redată în format grafic de către autor în baza situației actuale.

Desfășurările stradale ale fronturilor piețelor și străzilor discutate sunt ilustrate în format grafic de către autor, prezentând comparativ situația de la începutul sau mijlocul secolului al XX-lea cu situația actuală.

Capitolul 4 – *„Zona centrală – țesuturi urbane și arhitecturi referențiale – trecut și prezent”* - se concentrează pe analiza detaliată a zonei centrale, explorând evoluția țăesuturilor urbane și arhitecturile referențiale.

În primul subcapitol este ilustrată zona centrală prin două planuri comparative – de la începutul secolului al XX-lea și prezent, pentru a pune în context schimbările survenite la nivelul celor două spații publice, precum și a străzilor care le mărginesc sau care converg în acestea. Aceste planuri sunt relevante pentru a ilustra în context dispariția Pieței Unirii și apariția în imediata vecinătate a Pieței 1 Decembrie 1918, precum și schimbarea ușoară a traseului fostei străzi 30 Decembrie și transformarea ei în noul bulevard.

Piața Iuliu Maniu este ilustrată prin planuri comparative cu evoluția în plan și evoluția fronturilor acesteia, cu transpunerea în format grafic a fațadelor clădirilor care aparțineau vechilor fronturi, existente sau demolate.

Transformarea fostei străzi 30 Decembrie în actualul bulevard Mihai Viteazul este descrisă și ilustrată prin planuri comparative. Evoluția frontului vestic este ilustrată prin reconstituirea fațadelor demolate și a noilor fronturi.

Insula aferentă ansamblului „Piața Libertății”, delimitată la est de fosta stradă 30 Decembrie/actualul bulevard, la sud de piața Iuliu Maniu și la vest de strada Unirii, este tratată integral, ca insulă, deoarece aceasta a fost reconfigurată aproape în totalitate prin demolarea tuturor caselor vechi și construirea unui ansamblu care cuprinde un magazin comercial și blocuri de locuințe. Sunt descrise și ilustrate evoluția țesutului urban, precum și fațadele clădirilor demolate în comparație cu noile fronturi.

Evoluția frontului vestic al străzii Unirii împreună cu țesutul adiacent sunt ilustrate în trei perioade diferite – începutul secolului al XX-lea, a doua jumătate a secolului al XX-lea și prezent, ilustrând mutarea și transformarea pieței agroalimentare în interiorul insulei definite de strada Unirii și valea Zalăului. De asemenea este ilustrat frontul vestic al străzii prin compararea desfășurărilor stradale de la începutul sec. al XX-lea și cele actuale.

Piețele Unirii și Piața 1 Decembrie 1918 sunt tratate în două subcapitole distincte, date fiind funcțiunile și conformațiile diferite ale acestora. Au fost reconstituite frontul vestic și cel nordic ale fostei piețe a Unirii, cu detalierea fațadelor clădirilor demolate și rămase, precum și compararea cu fronturile existente, prin desfășurări stradale. Au fost de asemenea reconstituite fronturile fostei străzi 30 Decembrie, care au fost demolate în totalitate în vederea construirii noii piețe. Planul Pieței 1 Decembrie 1918 și inserțiile anilor 70 sunt discutate și ilustrate separat datorită caracterului diferit al noilor intervenții.

Fiecare subcapitol dispune de concluzii, date fiind configurațiile și funcțiunile diferite ale fiecărui spațiu, stradă sau insulă urbană.

Capitolul 5 – *„Străzile principale – țesuturi urbane și arhitecturi referențiale – trecut și prezent”* - tratează străzile principale și țesuturile urbane adiacente acestora, cu reconstituirea fațadelor clădirilor demolate.

În acest context sunt tratate străzile Gheorghe Doja, Corneliu Coposu și fosta stradă 30 Decembrie/actualul bulevard, împreună cu insulele adiacente acestora și evoluția țesutului urban.

S-a realizat transpunerea în format grafic a fațadelor clădirilor aflate la extremitățile aferente centrului orașului - zone care păstrau scara acestuia, la primele numere de casă.

Fiecare subcapitol dispune de concluzii, date fiind configurațiile diferite ale fiecărei străzi și ale insulelor urbane aferente.

Capitolul 6 – *„Cartierele din vechiul perimetru construit al orașului”* - descrie și ilustrează în plan evoluția țesutului urban a șase cartiere din interiorul vechiului perimetru construit al orașului, de la început de secol XX, prin comparație cu situația actuală. Astfel este analizată zona străzii 22 Decembrie 1989, a străzii Olarilor, precum și cartierele Brădet, Stadion, Simion Bărnuțiu și Păcii.

Capitolul 7 – *„Concluzii generale”* - finalizează teza prin prezentarea concluziilor generale, a originalității și contribuțiilor inovative, a rezultatelor și diseminării acestora, precum și a direcțiilor viitoare de cercetare. Se subliniază importanța cercetării și impactul acestuia asupra domeniului, evidențiind valoarea și aplicabilitatea rezultatelor obținute.

CONCLUZII GENERALE

În cadrul acestei teze am investigat evoluția urbană a orașului Zalău, punând accent pe transformările morfologice și funcționale ale fondului construit. Cercetarea a folosit o metodologie riguroasă pentru a documenta și a transpune grafic evoluția spațială a orașului, contribuind astfel la aprofundarea înțelegerii interacțiunilor dintre diverși factorii și impactul acestora asupra formei urbane.

Factorii care au influențat formarea și dezvoltarea orașului Zalău au fost analizați detaliat, începând cu poziția sa strategică care a jucat un rol esențial în modelarea continuă a peisajului urban. Hărțile istorice și planurile topografice au fost utilizate și prelucrate pentru a ilustra contextul formării și dezvoltării localității, în răspuns la evoluțiile administrative și economice, punând în evidență tranziția de la o localitate cu funcția de târg, la un centru urban industrializat, municipiu și capitală de județ.

Un aspect cheie al tezei a fost conservarea memoriei urbane și arhitecturale prin transpunerea și centralizarea în format grafic a planurilor orașului și reconstrucția grafică a fațadelor clădirilor demolate. Această abordare nu doar că a permis o comparare vizuală între trecut și prezent, dar a subliniat și importanța păstrării memoriei urbane în fața schimbărilor inevitabile. Conceptul de palimpsest, folosit ca metodă de transpunere și analiză, a evidențiat felul în care straturile de istorie se suprapun și interacționează, oferind o fereastră unică asupra complexității și dinamicii urbane.

Rezultatele cercetării au oferit o imagine detaliată și clară a evoluției spațiale și structurale a Zalăului, ilustrând modificările majore în configurația urbană și în semnificația spațiului. Prin confirmarea ipotezelor și realizarea obiectivelor, studiul a demonstrat relevanța sa în contextul mai larg al urbanismului și al studiilor arhitecturale. Contribuția acestui studiu la domeniul de cercetare nu se limitează doar la extinderea bazei de cunoștințe existente prin completarea arhivei grafice a orașului, ci și la fundamentarea unor politici de dezvoltare urbană și conservare a patrimoniului.

REZULTATE

Originalitatea și contribuțiile inovative ale tezei:

- **Lucrarea își propune să creeze un model de aprofundare a memoriei construite a unui oraș, prin exemplul orașului Zalău.**
- **Extrapolarea conceptului de palimpsest în vederea analizei suprapunerii structurilor construite ale orașului Zalău, precum și evoluția lor.** Prin aplicarea ca metodologie a ideii de palimpsest am ilustrat modul în care forma urbană este rezultatul suprapunerii evoluțiilor succesive, reflectând istoria arhitecturală și urbanistică a orașului, deoarece fiecare perioadă istorică și-a pus amprenta asupra structurii urbane a orașului. Analiza s-a concentrat pe elemente ale structurii urbane care s-au păstrat și aspecte ale țesutului urban care s-au modificat sau șters de-a lungul timpului.
- **Metodologia adoptată combină studiile de arhivă cu prelucrarea personală a informațiilor istorice pe planul orașului,** analiza istorică a documentelor reprezentând un punct de plecare esențial în înțelegerea evoluției unei localități. Prin consultarea bibliografiei relevante în domeniile geografiei și istoriei, precum și a bazelor de date care cuprind hărți istorice, este ilustrat contextul și modul de formare al localității, prin descrieri și planuri relevante prelucrate de către autor.
- **Transpunerea în plan a evoluției formei urbane** a Zalăului de-a lungul secolelor, începând cu secolul al XVIII-lea până în prezent, a fost realizată în baza vechilor planuri și ridicări topografice. Prin transpunerea acestor informații în plan s-au ilustrat aspectele relevante ale evoluției în plan, realizând o sinteză planimetrică care susține ideea de palimpsest.
- **Transpunerea evoluției țesuturilor urbane prin editarea de către autor a planurilor de parcelare, în baza planurilor de arhivă.** Sunt comparate planurile aferente începutului sau mijlocului secolului al XX-lea și planurile actuale, prin ilustrarea modificărilor apărute în țesutul urban, clădirile demolate, clădirile păstrate, precum și noile inserții. Aceste planuri au fost întocmite prin studierea arhivelor Primăriei Municipiului Zalău și ale Consiliului Județean Sălaj, documentele relevante cu privire la dezvoltarea localității în secolul anterior fiind: vechi Planuri Urbanistice Generale, schițe și documente de sistematizare, fișe ale imobilelor realizate în vederea demolării. Această metodă a presupus transpunerea informațiilor istorice pe hărți actualizate, realizând astfel o sinteză planimetrică. Conceptul de palimpsest urban este utilizat pentru a evidenția stratificarea istorică a spațiului public și a modului în care acesta s-a dezvoltat, păstrând urmele fazelor anterioare de dezvoltare și intervențiile realizate de-a lungul timpului.
- **Reconstituirea fațadelor clădirilor demolate** reprezintă o parte esențială a cercetării. Releveele acestor fațade nu se regăsesc în planurile de arhivă, ca urmare au fost reprezentate grafic de către autor prin studierea fotografiilor de epocă regăsite în arhivele instituțiilor publice locale sau colecții personale, dar și a fișelor imobilelor întocmite în vederea demolărilor din perioada anilor 1970-1990, regăsite în arhivele primăriei.
- **Realizarea desfășurărilor fronturilor de început/mijloc de secol și prezent** - necesară în vederea ilustrării comparative a evoluției fronturilor piețelor și a fronturilor stradale. Acest demers a implicat reprezentarea grafică a fațadelor demolate, a celor păstrate și ale noilor inserții, având ca bază fotografii vechi, planuri arhitecturale și descrieri istorice.

Autorul a redactat grafic fațadele principale ale unui număr de 97 de clădiri, 71 dintre acestea reprezentând reconstituiri ale clădirilor demolate în a doua jumătate a secolului al XX-lea. Având la bază planuri, schițe și fotografii de epocă, am documentat schimbările în structura urbană prin intermediul materialelor vizuale, în baza conceptului de palimpsest urban. Realizarea acestor reconstituiri permite **păstrarea memoriei vizuale** și expunerea comparativă ajută la înțelegerea impactului schimbărilor survenite asupra esteticii urbane și a țesutului urban.

- **Păstrarea memoriei culturale a orașului Zalău prin colectarea informațiilor necesare și transpunerea acestora în planurile de evoluție ale orașului.** Cercetarea a implicat inclusiv studierea cronicilor, monografiilor și altor surse scrise, dar și interviuri cu reprezentanți ai autorităților publice local, geografi, istorici, arheologi și localnici. Acestea au oferit perspective valoroase asupra evoluției spațiului urban și asupra impactului schimbărilor urbanistice asupra vieții cotidiene. Aceste conversații au ajutat la înțelegerea vieții sociale - **un mod de viață specific zăläuan**, în contextul utilizării și percepției de către locuitori a spațiilor publice și a clădirilor secolului trecut, care azi nu mai există, sau funcționează într-un mod diferit.

Au fost menționate, dar și transpuse în format grafic, aspecte relatate de-a lungul timpului de către călătorii care au trecut prin Zalău, precum și aspectele menționate de către localnici, din perioada mijlocului secolului al XX-lea până în prezent.

- **Centralizarea, prelucrarea și redactarea grafică de către autor a planurilor de evoluție, a țesutului urban și a fațadelor clădirilor demolate** este un demers nou, care facilitează înțelegerea și analiza evoluției formei urbane.

Prin utilizarea acestor metode, cercetarea urmărește să ofere o analiză detaliată și cuprinzătoare a evoluției spațiului urban al orașului Zalău, identificând atât factorii determinanți, cât și impactul acestora asupra dezvoltării actuale și viitoare. Această abordare pluridisciplinară asigură o înțelegere în profunzime a dinamicii urbane, fundamentând astfel propunerile pentru dezvoltarea sustenabilă și coerentă a orașului.

- **S-a realizat completarea arhivei grafice a orașului, prin centralizarea și transpunerea grafică, într-un format unitar**, atât a informațiilor regăsite în arhive cu privire la structura orașului, cât și completarea cu reprezentări grafice ale fațadelor clădirilor demolate, ale căror relevee nu se găsesc în arhive.

Calitatea și validitatea rezultatelor obținute sunt susținute de metodologiile riguroase utilizate în cadrul cercetării. Utilizarea combinată a surselor istorice, de arhivă a permis o reconstrucție detaliată și precisă a evoluției urbane a orașului Zalău. Aceste metode au asigurat acuratețea datelor și complexitatea analizei, contribuind la o înțelegere profundă a dinamicii și transformărilor urbanistice de-a lungul timpului.

DISEMINARE

Diseminarea rezultatelor cercetării s-a realizat prin canale academice specifice: **publicarea de articole în reviste de specialitate și în volume ale conferințelor, prezentări la conferințe naționale și internaționale.** Aceste activități de diseminare nu doar că au sporit vizibilitatea studiului, dar au și facilitat dialogul academic, stimulând schimbul de idei și perspectivelor între cercetători. Participarea la aceste forumuri academice a permis consolidarea rețelei profesionale și integrarea rezultatelor cercetării în discursul științific mai larg, contribuind astfel la evoluția cunoașterii în domeniul studiilor urbane și arhitecturale. Prin aceste eforturi, cercetarea a atras atenția comunității academice și profesionale, deschizând noi posibilități de colaborare și proiecte interdisciplinare.

Am aplicat metodologia adoptată în acest studiu ca model pentru aprofundarea realității urbane prin:

- **activitatea de cadru didactic**, din ultimii șapte ani universitari, la Facultatea de Arhitectură și Urbanism a Universității Tehnice din Cluj Napoca, în cadrul atelierelor de Proiectare Specializată Urbanism 1 și 2 (anul 3, respectiv anul 4), care constă în îndrumarea unei grupe de studenți în vederea realizării unui proiect de urbanizare, respectiv restructurare urbană;
- **coordonarea programului de practică universitară în administrația publică** organizat de către Direcția de Urbanism și Amenajarea Teritoriului din cadrul Consiliului Județean Cluj pentru studenții Facultății de Arhitectură și Urbanism a Universității Tehnice din Cluj Napoca.

Se evidențiază astfel, atât impactul imediat al cercetării, cât și contribuția pe termen lung la dezvoltarea și înțelegerea complexităților urbanistice și arhitecturale.

Implicații pentru Dezvoltarea Urbană

Constituirea arhivei grafice realizate în această cercetare este semnificativă și îi extinde influența dincolo de contextul academic, până în sfera aplicativă a planificării urbane și conservării patrimoniului. Studiul furnizează date valoroase și perspective care pot ghida politicile de planificare urbană și strategiile de conservare a patrimoniului orașului Zalău, având potențialul de a fi adaptate și aplicate în analiza și dezvoltarea altor orașe cu caracteristici istorice similare.

Prin diseminarea imaginilor reconstituite subliniez importanța păstrării memoriei arhitecturale și culturale, cercetarea aducând un aport considerabil la promovarea unei abordări mai responsabile și conștiente în planificarea urbană. Acest lucru nu numai că încurajează o politică de dezvoltare care echilibrează cerințele moderne cu respectul pentru contextul istoric și cultural, dar stimulează și integrarea acestor principii în formularea de politici publice care vizează sustenabilitatea și integritatea urbană pe termen lung.

Rezultatele cercetării oferă un cadru de referință pentru decidenții și planificatorii urbani pentru a înțelege mai bine cum intervențiile în structura urbană pot influența coeziunea comunității și identitatea locului.

Modelul metodologic dezvoltat poate servi ca un exemplu de bune practici pentru alte studii urbane, încurajând utilizarea unei abordări integrate și multidisciplinare în analiza și gestionarea spațiilor urbane. Astfel, cercetarea contribuie la o mai bună înțelegere a dinamicii urbane și oferă unelte pentru conservarea și valorificarea patrimoniului arhitectural într-un mod care respectă și celebrează istoria și identitatea locală a orașelor.

DIRECȚII VIITOARE DE CERCETARE

Cercetările viitoare oferă posibilități de aprofundare și extindere a metodologiei de analiză. Explorarea acestor aspecte ar putea include studii comparative între Zalău și alte orașe din regiune, punând în lumină particularitățile și similaritățile în evoluția urbanistică. Astfel de investigații vor contribui la o înțelegere mai profundă și mai nuanțată a dinamicii urbane și vor facilita elaborarea de soluții informate pentru dezvoltarea sustenabilă a orașelor.

În plus, cercetarea autorului în domeniul dezvoltării urbane nu se va opri la rezultatele actuale, ci va continua pe măsură ce vor fi descoperite noi documente care permit reconstituirea altor zone ale orașului vechi. Acest proces va fi sprijinit prin completarea arhivei grafice, pe măsură ce sunt identificate noi imagini.

Se dorește realizarea unui site web dedicat și publicarea reprezentărilor grafice realizate, transformând acest proiect într-o resursă accesibilă și continuu actualizată pentru cercetători, planificatori urbani și publicul larg interesat de istoria și evoluția urbană a Zalăului. Aceste demersuri nu doar că vor spori accesibilitatea și vizibilitatea cercetării, dar vor și facilita colaborările interdisciplinare și transnaționale, extinzând impactul studiului asupra comunității științifice și practice.

REFERINȚE

- Academia Română, Institutul de Lingvistică "Iorgu Iordan - Al. Rosetti". (2009).
Dicționarul explicativ al limbii române (DEX). Editura Univers Enciclopedic.
Lavedan, P. (1926), *Introduction a une histoire de l'architecture urbaine*, 1926
Lynch K., *Imaginea Orașului*, Ed. Urbanismul, București, 2012
Vítor Oliveira - *Urban Morphology: An Introduction to the Study of the Physical Form of Cities*. Ed. Springer, 2016
Planul Urbanistic General al municipiului Zalău, aprobat prin HCL nr. 98 din 27.04.2023
Noua Carta de la Atena 2003 - Viziunea Consiliului European al Urbaniștilor asupra orașelor din secolul al XXI-lea, Lisabona, 20 noiembrie 2003
Cucu, Vasile, *Geografia populației și așezărilor umane, ediția a II-a revizuită*, Editura Didactică și Pedagogică, București 1981
Laurian, Radu, *Urbanismul*, Editura Tehnică, București 1965,
Lefebvre, Henri, *The production of Space* – traducere de Donald Nicholson-Smith, ed. Blackwell Publishing, Oxford 1991
Gehl, Jan; Svarre, Brigitte, *Cum se studiază viața urbană*, ed. Igloo, București 2015
Charta de la Leipzig pentru orașe europene durabile - Adoptată cu ocazia reuniunii ministeriale informale privind dezvoltarea urbană și coeziunea teritorială de la Leipzig, din 24 și 25 mai 2007
Laurian, Radu, *Probleme de estetica orașelor*, București 1962
Cucu, Vasile, *Orașele României*, Editura Științifică, București 1970
Babih T., Bîrlea P., Bîrjac D., Bikfalvi G., Bucșe V., Bora E., Chiorean I., Cocoară T., Cosma S., Drăgușin I., Gavriș S., Goanță Ș., Goia I., Goron D., Han I., Hațegan I., Herdea T., Lăncrănjan M., Lucăcel V., Marian M., Miclea M., Morar O., Mureșan V., Muller R., Negrea N., Oțiș V.m Penea I., Perneș A., Pitică P., Popescu I., Topan N., Trif E., Zaharia E., *Județele Patriei – Sălaj – Monografie*, Editura Sport – Turism, București 1980
Giurescu, C. Constantin, *Formarea poporului român*, editura Scrisul Românesc, București 1973
Matei, Alexandru V., *Poarta Meseșană, trupe și fortificații romane la Porolissum*, Caiete Silvane nr. 92
Cucu, Vasile, *Sistematizarea teritoriului și localităților din România*, Editura științifică și enciclopedică, București 1977
Gudea, Nicolae; Părau, Valer; *Zalău – un oraș la frontiera de nord-vest a Transilvaniei – Schiță monografică*, finanțată de Consiliul Municipal și al Primăriei orașului Zalău, Zalău 2013
Chende-Roman, Gheorghe, *Toponimie – Din onomastica Țării Silvaniei*, ed. Silvania, Zalău 2008
Gudea, Nicolae, *Castrul roman de pe vârful dealului Pomet – Moigrad. Porolissum 1*, sponsorizat de Banca Comercială Română S.A. Sucursala Sălaj, Zalău 1997
Chende-Roman, Gheorghe, *Dicționar etimologic al localităților din județul Sălaj*, ed. Silvania, ed. Caiete Silvane, Zalău 2006, p.297
Ghergariu, Leontin, *Zalăul – schiță monografică*, reed. ed. Caiete Silvane, Zalău 2012
Muscă, Elena, *Urbanism zălăuan*, Caiete Silvane nr. 54-55, iulie-august 2009
Tudor, D., *Orașe, târguri și sate în Dacia Romană*, Editura Științifică, București 1968
Cosma C. *Considerații privind așezările rurale și tipurile de locuințe din Transilvania în secolele VIII-X*, în Eph. Nap., VI, 1996

Cernovodeanu, Paul, *Societatea feudală românească văzută de călători străini: secolele XV-XVIII*, ed. Academiei Republicii Socialiste România, București 1973

Coste, Daniela; Coste, Gheorghe; Moldovan, Cristina, *Dicționarul așezărilor sălăjene*,; ed. Caiete Silvane, Zalău 2013

Daicoviciu, Constantin; Pascu, Ștefan; Cheresteșiu, Victor; Imreh, Ștefan; Neamțu, Alexandra; Morariu, Tiberiu, *Din Istoria Transilvaniei – Volumul I*, Ed. Academiei Republicii Populare Române, București 1961

Pascu, Ștefan, *Voievodatul Transilvaniei – Vol. II*, ed. Dacia, Cluj-Napoca 1979

Holban, Maria; Dersca Bulgaru, Alexandru; Cernovodeanu, Paul, *Călători străini despre țările române – Vol. II*, Editura Științifică, București 1970

Holban, Maria; Dersca Bulgaru, Alexandru; Cernovodeanu, Paul, *Călători străini despre țările române – Vol. III*, Editura Științifică, București 1971

Holban, Maria; Dersca Bulgaru, Alexandru; Cernovodeanu, Paul, *Călători străini despre țările române – Vol. VIII*, Editura Științifică, București 1983

Meruțiu, Vasile, *Județele din Ardeal și din Maramureș până în Banat : evoluția teritorială*, Institutul de arte grafice „Ardealul”, Cluj 1929

Cheresteșiu, Victor; Bodea, Cornelia; Surdu, Bujor; Mureșan, Camil; Nuțu, Constantin; Egyed, Acațiu; Curticăpeanu, Vasile, *Din Istoria Transilvaniei – Volumul II*, Ed. Academiei Republicii Populare Române, București 1961

Firoiu, Dumitru V., *Istoria statului și dreptului românesc*, editura Fundației „Chemarea”, Iași 1996

Pop, Dănuț; Goron, Doru E., *Prefecții Județului Sălaj – O istorie în documente*, ed. Caiete Silvane, Zalău 2007

Burghelle, Camelia; Ciubotă, Viorel; Lajos, Mizser; Solnocu de mijloc la 1864 – *Chestionarele academicianului Pesty Frigyes*, ed. Caiete Silvane, ed. Eikon, Zalău 2014

Crișan V. – *Orașul Zalău – Documentare Urbanistică – 1951-1952* - din colecția Arhivelor Naționale ale României – Filiala Sălaj

Moroti, Elisabeta, *Scurtă privire istorică asupra dezvoltării economice a orașului Zalău*, Revista Alma Mater Porolissensis, anul II, nr. 4, iulie 2001

Vedinaș, Traian - coordonator, *Sălajul la Centenar*, ed. Caiete Silvane, Zalău 2018, ed. Eikon, București 2018

Muscă, Elena, *Tâmplari, fierari, armurieri și tinichigii din Zalău*, Caiete Silvane, nr. 114

Gusti, Dimitrie, *Enciclopedia României – vol. III*, Asociația Științifică pentru Enciclopedia României, 1939

Lăzărescu, Cezar, *Urbanismul în România*, Editura Tehnică, București 1977

<https://www.recensamantromania.ro/>

Muscă, Elena, *Meșteșugurile din Zalău – istorie, organizare, devenire*, Caiete Silvane, nr. 92

Petri, Mor, *Szilagy Varmegze Monographiaja - Szilagy Varmegze Torvenzhatosagi Bizottsaganak (Monografia Județului Sălaj Vol. II)*, traducere Szabo, Ileana, Kiadja Szilagz Varmegze Kozonsege 1901, vol. II

Druța, Monica; Pop, Marin; Pripon, Emanoil; Szabo, Attila, *Lăcașurile de cult din Municipiul Zalău*, proiect finanțat de Primăria Municipiului Zalău, Muzeul Județean de Istorie și Artă Zalău, ed. Mega, Zalău 2013

Bilciurescu, Virgil, *Sistematizarea centrelor istorice ale vechilor noastre orașe*, Arhitectura, anul XIV, nr. 6(103) 1966

Lăzărescu, Cezar, *Probleme actuale ale dezvoltării orașelor*, Arhitectura, anul XV, nr. 4 (107) 1967

Lăzărescu, Cezar; Cristea, Gabriel; Lăzărescu, Elena, *Arhitectura românească în imagini*, Editura Meridiane, București 1972

Romeo Rău, *Probleme ale sistematizării Municipiului Zalău*, Revista Arhitectura, nr. 1, iulie 1989

Matei, Adriana, *Identitate culturală și locală*, editura U.T. Press, Cluj-Napoca 2004

Sabou, Călin, *Monumente istorice din Zalău*, Revista Alma Mater Porolissensis, anul II, nr. 4, iulie 2001

Laszlo, Laszlo, *De la colegiul reformat – la CNS – Din istoria celui mai vechi liceu din Zalău*, editat de Asociația Colegiului Național Silvania, Zalău 2010

Muscă, Elena, *Clădirea Transilvania*, Caiete Silvane nr. 10(57), octombrie 2009

Druța, Monica; Pop, Marin, *Zalău – Locuri de poveste*, ed. Porolissum a Muzeului Județean de Istorie și Artă Zalău, 2012